

A végrehajtási igényper és szempereső el zménye

Készítette: Dr. Dobáné Dr. Madarász Arabella
bíróági titkár

Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság

2018

A végrehajtási igényper és szempereső el zménye

Publikációmiban a végrehajtási eljárás és a végrehajtási igényperek kapcsolatát mutatom be az általam legfontosabbnak, leglényegesebbnek tartott jellemzők mentén.

Ehhez szükségesnek tartom, hogy pár mondatban meghatározzam a végrehajtás, a végrehajtási eljárás és a polgári peres eljárás fogalmát, mibenlétét.

A végrehajtás szűkebb értelemben magának a végrehajtási eljárás megindításának a jogát, míg tágabb értelemben azoknak az anyagi és eljárásjogi következményeknek az összességét jelenti, amelyek a végrehajtási eljárásban résztvevő személyek jogaiban és kötelezettségeiben beállnak.¹

A végrehajtási eljárás pedig egy olyan polgári szemperes eljárás, amelynek során a bíróság ö vagy a végrehajtásra felhatalmazott más szerv ö általában vagyoni kényszerrel juttatja érvényre a kötelezettség teljesítésére vagy biztosítására irányuló szankciót.²

A polgári szemperes eljárás olyan eljárás, amely nem a polgári per szabályai szerint zajlik. Fogalma ö tekintettel annak sokszínűségére ö pontosan nem, csupán f ő ismérveivel határozható meg.³

A polgári peres eljárás kérelemre induló, törvényileg szabályozott hatósági eljárás, amelynek során a bíróság - állami szervként közhatalmi jogosítványokkal rendelkezik - és az ellenérdek felek célja a polgári tárgyú jogvita végleges eldöntése.⁴

A végrehajtási eljárás a többi szemperes eljáráshoz képest egy speciális, a peres eljárásokhoz a teljesítés érdekében kapcsolódó, részletes szabályanyaggal rendelkező, viszonylag önálló eljárás, amely ilyenformán a peres eljárások folytatásának is nevezhető. Jellegét tekintve a polgári perek eljárási szabályaival mutat rokonságot. Mint ilyen egyáltalán nem elhanyagolható fontosságú és nem nevezhető egy egyszerű, szablon szerű szemperes eljárásnak.

¹Király Lilla: Bírósági végrehajtás Magyarországon és az Európai Unióban. Pécs, 2015. (239 oldal) 10. oldal

²Vida István: A bírósági végrehajtás. In Németh János-Kis Daisy (szerk.): A bírósági végrehajtás magyarázata. A bírósági szemperes eljárások magyarázata. 3. kötet, Budapest, 2004. 164. oldal Idézi: Király 2015. 10. oldal

³ Kengyel Miklós: Magyar Polgári Eljárásjog. Hetedik, átdolgozott kiadás. Budapest, Osiris Kiadó, 2005. (649 oldal) 44. oldal

⁴ Kengyel Miklós: Magyar Polgári Eljárásjog. Hetedik, átdolgozott kiadás. Budapest, Osiris Kiadó, 2005. (649 oldal) 40-41. oldal

A végrehajtási eljárás megindításának saját feltételrendszere van, amelyet a Bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban Vht.) tartalmaz.

A végrehajtási eljárásban felmerül problémák általában nemperes eljárás keretében rendezhetők. Elfordulhatnak ugyanakkor olyan helyzetek, amelyek jellegüknél fogva csak polgári peres eljárásban oldhatók meg.

Véleményem szerint a végrehajtási perek igénybevételének lehetősége egy további szigorvoslati formát eredményez a végrehajtási eljárásban rendelkezésre álló jogorvoslatok mellett.

A végrehajtási perek közül a végrehajtási igényper a követelés behajtása és a foglalás teljesítése iránti perrel mutat rokonságot annyiban, hogy mindhárom pertípusban szerepel egy olyan kívülálló harmadik személy, aki valamilyen módon kapcsolódik a végrehajtásban történő foglaláshoz, vagyis kapcsolatban áll az önálló bírósági adott esetben törvényszéki adott végrehajtó (a továbbiakban végrehajtó) által lefoglalt és végrehajtás alá vont, vonható dologgal.

A végrehajtás megszüntetése iránti perhez annyiban hasonlít, hogy az igényper során is cél a végrehajtási eljárás megszüntetése, csak a per tárgyává tett dolog vonatkozásában.

A végrehajtási perek közül a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek mellett a végrehajtási igényperek a leggyakoribb pertípusok.

A végrehajtási igényper nemperes elzményei

A Vht. rendelkezései szerint amennyiben az adós a végrehajtható okiratban feltüntetett kötelezettségét önként nem teljesítette és a végrehajtást kérő végrehajtási eljárást kezdeményezett ellene - a végrehajtás általános feltételeinek megfelelő végrehajtandó határozat alapján - a végrehajtó megkezdi a végrehajtás foganatosítását.

A végrehajtás foganatosítása során a végrehajtó az arányosság és a fokozatosság alapelveit tartja szem előtt, így elsősorban az adóst megillető pénzügyi intézménynél kezelt összegből, illetve az adóst megillető munkabérből próbálja a tartozást behajtani. Ha ezek az intézkedések nem járnak eredménnyel, akkor sor kerülhet az ingófogalásra, majd az ingatlanfogalásra bizonyos feltételek fennállása esetén - az ingatlanfogalás következik, feltéve, hogy az ingatlan vagy ingóság az adós tulajdonát képezi.

Lefoglalni törvényesen csak az adós birtokában, rizedében lev , továbbá más olyan ingóságot lehet, amelyr l valószínűsíthető, hogy az adós tulajdonát képezi. Ugyanakkor nem lehet lefoglalni az adós birtokában, rizedében lev olyan ingóságot, amelynek esetében a rajta lev jelb l vagy más körülményb l minden bizonyítás nélkül kétségtelenül megállapítható, hogy az nem az adós tulajdonát képezi.

Vannak továbbá olyan dolgok, amelyek mentesek a foglalás alól. Ezeket a Vht. 90. § (1) bekezdése sorolja fel.

Az ingóvégrehajtás során els dlegesen vizsgálandó körülmény tehát, hogy melyek azok a dolgok, amelyek valószínűsíthetően az adós tulajdonában vannak. Ebben a kérdésében a végrehajtónak kell döntenie az eset összes körülményének gondos mérlegelése alapján. A valószínűség nem jelent teljes bizonyosságot, azonban a birtoklás ténykérdés. Így a foglalás csak azokra az ingóságokra vonatkozhat, melyek a foglalás időpontjában az adós rizede alatt állnak.⁵

Ha azonban a végrehajtó az adósnál fellelhető, de másnak a tulajdonába tartozó vagyontárgyat foglal le, akkor a foglalás, valamint az értékesítés és az így befolyt összegnek a végrehajtandó követelés kielégítésére történ fordítása sértheti a végrehajtási eljárásban résztvev feleken kívüli, ún. harmadik személy: a tulajdonos jogát.

Ennek orvoslására szolgál az igényper, amely voltaképpen per formájában szabályozott végrehajtási jogorvoslat, a tulajdonjog védelmének polgári jogi eszköze.⁶

A végrehajtási igényper legfontosabb jellemzői

Aki a lefoglalt vagyontárgyra tulajdonjoga vagy más olyan joga alapján tart igényt, amely akadályozza a bírósági, közigazgatási vagy adóvégrehajtás során történ értékesítést, az a lefoglalt vagyontárgy foglalás alóli feloldását keresettel kérheti.

⁵Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez. Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Mátyás / Nádas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente

⁶Nagykommentár a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez. Szerkesztette: Kiss Daisy / Németh János, Gáspárdy László / Gátos György / Gyekiczky Tamás / Horváth Jen / Juhász László / Kapa Mátyás / Kengyel Miklós / Kiss Daisy / Kormos Erzsébet / Légrádi István / L. rincz György / Makai Katalin / Mernyei Ákos / Németh János / Pozsgai Nóra / Sallós István / Sántha Ágnes / Szabó Imre / T. Nagy Erzsébet / Varga István / Vida István

Aki viszont a végrehajtandó tartozásért az adóssal egysorban felel, nem tarthat igényt a lefoglalt vagyontárgyra, kivéve azt a házastársat, akinek a tartozásért fennálló felelőssége csak a közös vagyomból rá eső hányad erejéig áll fenn. Ez a házastárs már igényt tarthat a lefoglalt különvagyon tárgyára.

A haszonélvezet pedig nem kérheti a haszonélvezeti joggal terhelt ingatlan foglalás alóli feloldását.

Másképpen alakul a helyzet közös tulajdonban álló vagyontárgy esetében, ilyenkor ugyanis a lefoglalt vagyontárgy foglalás alóli feloldását bármelyik tulajdonostárs önállóan is kérheti.

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban régi Pp.) szabályaihoz képest a fentebb bemutatott szabályok annyiban módosultak tehát, hogy részletesebben meghatározták azokat az eljárásokat, amelyek esetén más személy tulajdonjoga akadályát képezi a lefoglalt vagyontárgy értékesítésének.

A végrehajtási igényper elbírálására kizárólag az a járásbíróság illetékes, amelynek területén a foglalás történt. Azonban, ha ingatlanigényperről van szó, kizárólag az ingatlan fekvése szerinti járásbíróság előtt lehet végrehajtási igénypert indítani.

Az új Pp. rendelkezései így egy új kizárólagos illetékességi formát is teremtenek.

A per tárgyának értékét ennél a pernél maga a Polgári perrendtartás határozza meg, amely szintén újítás a régi Pp. szabályanyagához képest -, miszerint a per tárgyának az értéke a végrehajtani kívánt követelés értékével vagy az, ha a foglalás alóli feloldani kívánt vagyontárgy értéke kevesebb az, a feloldani kívánt vagyontárgy értékével egyezik meg.

Az új Pp. a perindítás szabályait már részletesebben tartalmazza.

Nem változott azonban az a szabály, miszerint a pert változatlanul a végrehajtást kérő ellen kell megindítani.

Fontos változás ugyanakkor annak kiemelése, hogy a perben fél lehet az a végrehajtást kérő is, amelynek egyébként nincs perbeli jogképessége.

A keresetlevélnek a végrehajtási igényper esetében - a keresetlevél általánosan meghatározott kötelező tartalmi elemein túl az további kötelező tartalmi elemekkel is rendelkeznie kell, így meg kell benne jelölni a végrehajtást foganatosító végrehajtó nevét, székhelyét, valamint a végrehajtási ügyszámot is.

Ez a perhez kapcsolódó végrehajtási ügy könnyebb beazonosíthatóságát, a végrehajtási ügyiratok könnyebb beszerezhetőségét, fellelhetőségét szolgálják, s mint ilyenek az eljárás gyorsítását szolgálja.

A régi Pp. ilyen többlet-tartalmi elemeket az igényper kapcsán nem követelt meg, bár a legtöbb esetben a felperes a keresetlevelében ezek az adatok is szerepeltek. Az új Pp. kitér arra is, hogy b nüggy követelés, valamint b nüggy zárlat végrehajtása esetén kinek kell a perben alperesként szerepelnie.

Az igényper megindítása nincs határidő kötvé, mert a kereset mindaddig benyújtható, amíg a végrehajtási ügyben eljáró bíróság a lefoglalt vagyontárgy foglalás alóli feloldásáról vagy az értékesítése során befolyt összeg kiutalásáról intézkedhet. Ezután legfeljebb már csak kártérítés iránti kereset indítható.⁷

Az igényper csak akkor halasztó hatályú, ha azt a foglalástól számított 8 napon belül indítják meg. A bíróság a halasztó hatályú igényperrel haladéktalanul értesíti a végrehajtót, ha pedig a per tárgya ingatlan, az ingatlanügyi hatóságot is. Ilyenkor a vagyontárgy értékesítésére csak az igényper jogerős befejezését követően van mód.

A halasztó hatályú igényper szabályai másképpen alakulnak a meghatározott ingóság kiadására irányuló végrehajtás esetén, ilyenkor ugyanis a végrehajtó az ingóságot a jelen levő végrehajtást kérőnek adja át, vagy ő ha a végrehajtást kérő távol van - intézkedik az ingóság elszállítása iránt. A végrehajtást kérő ebben az esetben köteles az ingóságot az átadásától számított tizenöt napon keresztül, illetve igényper indítása esetén a per befejezéséig gondosan megőrizni.

A Vht. tehát ez esetben az alperes számára ír elő határidőt az ingóság megőrzésére vonatkozóan, De a halasztó hatályú igényper megindításával kapcsolatban nem állapít meg határidőt. Nem kizárt tehát az, hogy az ingóság átadásától számított nyolc napnál később benyújtott keresetrel még a tizenötödik napon értesítést kapjon a végrehajtást kérő. A halasztó hatályú igényper jogkövetkezményei ilyenkor is beállnak.⁸

⁷Nagykommentár a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez

⁸Nagykommentár a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez

Mivel pedig jogszabály az igényper iránti kereset benyújtását nem köti határidőhöz, az ilyen perben a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül nem utasítható el.⁹

Tehát változatlanul két típusát különböztethetjük meg a végrehajtási igénypernek: a halasztó hatályú és a halasztó hatálytalannal nem bíró végrehajtási igényper. Előbbi esetében a bíróság a keresetlevél vizsgálata és a kereset közzétevése vonatkozásában soron kívül jár el.

A régi szabályokkal egyezően a halasztó hatályú igényperrel a végrehajtót, halasztó hatályú ingatlanigényperrel pedig az ingatlanügyi hatóságot is haladéktalanul értesíteni kell.

Az igényperben eljáró bíróság az ügyben a végrehajtást felfüggesztheti, azonban a felfüggesztés ilyenkor csak az igényelt vagyontárgyra terjed ki. A felfüggesztés időtartamát az új Pp. akként határozza meg, hogy az a per jogerős befejezéséig tarthat. A felfüggesztés tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezéssel lehet élni.

A régi Pp. a felfüggesztés időtartamáról és a külön fellebbezés lehetőségéről nem rendelkezett, de a bírói gyakorlat szerint is a per jogerős befejezéséig került sor a végrehajtási eljárás felfüggesztésére.

Az új Pp. már kifejezetten úgy rendelkezik, hogy a végrehajtás felfüggesztésére a Vht. vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Ígényperben viszontkeresetet nem lehet elterjeszteni. Az új Pp. is rendelkezik arról, hogy a perben hozott ítélet ellen a per tárgyának vonatkozásában perújításnak sincs helye.

Ezek szintén az eljárás gyorsítását, ésszerű időn belül történő befejezését elősegítő rendelkezések.

Ha a bíróság az igénykeresetnek helyt ad, akkor az igényelt vagyontárgyat feloldja a foglalás alól. Ha azonban a vagyontárgyat már értékesítették, és a vételárnak megfelelő összeg a végrehajtó letéti számláján rendelkezésre áll, a pernyertes felperes részére a vételárnak megfelelő összeget rendeli kiutalni a bíróság. Ez a régi szabályozásban is így történt.

Az új Pp. külön rendelkezik a perköltség viselésének kérdéséről is. Eszerint a pernyertes felperes költségét a pervesztes alperes csak akkor téríti meg, ha a foglalásnál jelen volt és

⁹BH1990.106

rosszhiszem magatartást tanúsított. Kimondja továbbá már azt is, hogy a fellebbezési eljárásban a perköltség viselésének általános szabályai érvényesülnek.¹⁰

Azokat, akiket a bíróság az igényper megindításáról, folyamatban létéről értesített annak befejezéséről is tájékoztatni kell. A bíróság határozatának értelmében a végrehajtó a foglalást feloldja, a soron következő végrehajtási cselekményt elvégzi, az ingatlanügyi hatóság pedig az igénykeresetnek helyt adó határozat alapján az ingatlanra bejegyzett végrehajtási jogot törli.¹¹

Igényper egyébként addig az ideig indítható sikerrel, amíg a végrehajtási ügyben eljáró bíróság a lefoglalt vagyontárgy foglalás alóli feloldásáról vagy az értékesítése során befolyt összeg kiutalásáról intézkedhet. A végrehajtási eljárás befejezése után, az, aki egyébként igénykeresetet indíthatott volna, már nem léphet fel a végrehajtást kérővel szemben jogalap nélküli gazdagodás megtérítése iránti igénnyel. Így a végrehajtási eljárás eredményes vagy részben eredményes befejezése után az adóssal szemben érvényesíthet igényt, mivel a vagyonejtőlódás az adós javára következett be azáltal, hogy nem az adós vagyontárgyának értékesítése miatt szűnt meg, illetve csökkent az adós tartozása.¹²

Speciális esetek

Házassági életközösség fennállása

A házassági életközösség tartama alatt a házastársak vagyontárgyát vagy akármelyik házastársnak a vagyontárgyát bármelyik házastárs ellen külön vezetett végrehajtás során is le lehet foglalni. Nincs helye azonban a foglalásnak, ha az a házastárs, akit a végrehajtás nem érint, kétséget kizáróan igazolja, hogy a szóban levő vagyontárgy nem a házastársi vagyontársasághoz, hanem az egyéni különvagyonához tartozik.

A házastársi közös vagyonra vonatkozó szabályoknak megfelelően a házassági életközösség tartama alatt a házastársaknak vagy bármelyik házastársnak a vagyontárgyát, a bármelyik házastárs ellen külön vezetett végrehajtás során le lehet foglalni. Ennek alapja az a vélelem, amely szerint a házassági életközösség fennállása alatt szerzett vagyon közös vagyonnak minősül. Ha az a házastárs, aki ellen nem irányul a végrehajtás, kétséget kizáróan igazolja, hogy az ingóság az egyéni különvagyon, akkor viszont ezzel az ingósággal kapcsolatban

¹⁰ A Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény

¹¹ Nagykommentár a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez

¹² BH2013. 274.

lefoglalást foganatosítani nem lehet. A különvagyoni jellegét a foglalás során kell bizonyítani, és a bizonyíték vonatkozásában elsődlegesen a végrehajtó dönt. Ha a különvagyoni jellegét nem ismeri el, az általános jogorvoslati szabályok szerint kérheti a különvagyoni jelleg megállapítását.

A közös vagyoni vélelem alapján történő foglalásra csak akkor kerülhet sor, ha a házastársak között a házassági életközösség még fennáll, ellenkező esetben az egyik házastárs ellen folyamatban lévő végrehajtási eljárásban a másik házastárs vagyontárgyára végrehajtást vezetni már nem lehet.¹³

Az igényper egy speciális esete, amikor a házastársi vagyontársasághoz tartozó vagyontárgyat kizárólag az egyik házastársat terhelő tartozás kiegyenlítése érdekében foglalták le és a másik házastárs kéri a vagyontárgy foglalás alóli feloldását a közös vagyontárból rá eső hányad értékéig.

Ebben az esetben az igényper az adós (azaz az igénylő felperes házastársa) ellen is meg kell indítani. Ezért a végrehajtást kérőn kívül alperesként az adósnak is perben kell állnia.

Az új Pp. az eljáró bíróság illetékességét is meghatározza ezekben az esetekben. Ha ugyanis a végrehajtás során több, a házassági vagyontársasághoz tartozó vagyontárgyat is lefoglaltak, akkor a felperes a pert az illetékes bíróságok közül bármelyik elítelt megindíthatja.

A per folyamatban léte alatt ugyanakkor ugyanazon házassági vagyontársasághoz tartozó vagyontárgyra vonatkozó házastársi vagyontársasági igényperre a folyamatban lévő per bírósága kizárólagosan illetékes.

Ha a bíróság a keresetnek helyt ad, akkor az igénylőt megilleti hányad értékének megfelelően meghatározott vagyontárgyakat feloldja a foglalás alól. Ha pedig a követelést így nem lehet teljesen kielégíteni, akkor a bíróság meghatározott vagyontárgyat azzal a feltétellel old fel a foglalás alól, hogy az igénylő a közös vagyontárból rá eső hányad értékét meghaladó értékkülönbötet 15 napon belül befizeti a végrehajtói letéti számlára. Ha ezt a perben nem vállalja, a bíróság a meghatározott vagyontárgy értékesítését és a közös vagyontárból rá eső hányad értékének megfelelő vételár rész igénylő részére történő kiutalását rendeli el.

¹³Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez. Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Máttyás / Nadas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente

A foglalás alól feloldott vagyontárgyak a felperes házastárs, míg a fel nem oldott vagyontárgyak az adós házastárs különvagyonába kerülnek.

Ha az igényperben a bíróság azt állapítja meg, hogy a lefoglalt vagyontárgyak az adós és házastársa vagyonközösségébe tartoznak, akkor a foglalás alóli feloldás helyes módja az, hogy a foglalás részbeni feloldása helyett a bíróság a felperes tulajdoni hányada értékének megfelelő érték egyes vagyontárgyakat teljes egészében feloldja a végrehajtás alól, míg a többi a foglalás hatálya alatt marad.¹⁴

Ez a szabályozás megvédi a házastársakat attól, hogy a kizárólag az egyiküket terhel tartozás miatt a másik ó esetlegesen a tartozás fennállásáról tudomással nem is bíró ó házastárs tulajdonába tartozó dolgok is értékesítésre kerüljenek.

Nyilvánvalóan a különvagyoni jelleget, illetve a saját tulajdonba tartozás tényét megfelelő en igazolni, bizonyítani kell.

Az igényper a végrehajtást kér ellen kell megindítani, ennél a speciális esetnél azonban szükséges az adós házastársnak is perben állnia alperesként. Ezt az indokolja, hogy ilyenkor a nem adós házastárs érdeke annak megállapítása, hogy vagyona, tulajdona elkülönül az adós házastársétól. Vagyis nem lehet végrehajtás tárgya. Ily módon pedig az adós házastárs a végrehajtást kér höz hasonló pozícióba kerül.

A házasság megkötése és az életközösség létrejötte után a bírói gyakorlat szerint általában nincs jelent sége annak, ha az együttélés átmenetileg megszakad a házasfelek között. Ebben az esetben, ha vagyonmegosztás nem történt, a vagyonközösség nem sz nik meg, így a házassági vagyoni igények rendezésénél a vagyonközösséget egységesnek és folyamatosnak kell tekinteni.¹⁵

Közös tulajdon esete

Ha a végrehajtó közös tulajdonban lev vagyontárgyat foglal le, akkor bármelyik tulajdonostárs önállóan is indíthat igényperet.

Ez az eset lényegét tekintve megegyezik a házassági vagyonközösségnél vázolt esettel. Attól annyiban tér el, hogy a közös tulajdont más jogcím keletkezteti, különvagyoni jellegrel pedig természetesen nem beszélhetünk.

¹⁴BH1984.454

¹⁵BH1992. 398.

Itt is az a cél, hogy a közös tulajdonba tartozó vagyontárgy ne képezze teljes egészében végrehajtás tárgyát akkor, ha csak az egyik tulajdonostárs tartozása érdekében kerül sor a végrehajtásra. Vagyis védi a nem adós tulajdonostársak érdekeit.

A többi tulajdonostárs akár együtt, akár külön is indíthat végrehajtási igénypert, hiszen el fordulhat, hogy kettőnél több tulajdonos esetén nem mindegyik tulajdonos kíván igénypert indítani.

Ha a vagyontárgyat egyszerre több végrehajtást kérő követelésének végrehajtása érdekében foglalták le, akkor a pert mindegyik végrehajtást kérő ellen meg kell indítani.

Az új Pp. ezekről a perekről akként rendelkezik, hogy vonatkozásukban ó bármely közös tulajdonban lévő vagyontárggyal kapcsolatos igényperben - a házastársi vagyonközösségi igényper szabályait kell alkalmazni.

Eltérés a végrehajtási kifogás jogintézményétől

Az igénypert szükséges elhatárolni a végrehajtási kifogástól, melytől legfőképpen abban különbözik, hogy a foglalás alóli feloldásra ebben az esetben nem a végrehajtó törvénysért intézkedése miatt kerül sor, hanem azért, mert a felperes bizonyítja, hogy az egyébként jogoszerően lefoglalt vagyontárgy az ő tulajdona vagy azon más olyan joga áll fenn, amely a végrehajtásban való értékesítésnek akadálya.¹⁶

Összegzés

A végrehajtási perek kapcsán elmondható tehát, hogy elsődleges szempont a végrehajtási eljárásban történő vitarendezés. Amennyiben a felek között - a tartozás teljes vagy részleges rendezése, annak elévülése, valamely dolog tulajdonjoga, az adós más személlyel szemben fennálló követelése, az adós tulajdonába tartozó dolog birtoka vagy a zálogjogosult végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódása tekintetében - nincs vita fölösleges lenne peres úton rendezni az adott kérdést és ezzel a bírósági szervezetrendszeret megterhelni. Ilyenkor a végrehajtó vagy - adott esetben - nemperes eljárás keretében a bíróság is el tud járni.

Azonban vita esetén elengedhetetlen peres eljárás keretében rendezni az ügyet. Hiszen ebben az esetben átfogóbban, más eszközökkel is szükséges feltárni az ügy körülményeit és az

¹⁶ BDT2002. 690.

állítások bizonyítására is sokszin bben kerülhet sor, a peres eljárás szabályai által adott lehet ségek is rendelkezésre állnak.

Elmondható, hogy a végrehajtási igénypere és a Vht. által ezzel kapcsolatban szabályozott nemperes űljárásokö között egyfajta hierarchia van a végrehajtási perek javára, hiszen végs soron a bíróság perben dönti el a felek között a végrehajtással kapcsolatban kialakult és a Vht. szerint nem rendezhet vitát. Voltaképpen ez véleményem szerint egyfajta további jogorvoslat.

A végrehajtási igényper helyzete azonban a többi végrehajtási perhez képest eltér, mivel itt nem beszélhetünk a szó szoros értelmében vitáról, amit a végrehajtási eljárás keretében nem lehet rendezni. Itt arról van szó, hogy az eljáró végrehajtó ó a Vht. szabályaira tekintettel és azok mentén ó lefoglal valamit, ami nem az adós tulajdonát képezi és a dolog tulajdonosa szeretné azt visszakapni. Nyilvánvalóan erre akkor kerül sor, ha kétséget kizáróan nem állapítható meg, hogy az adott dolog nem az adós tulajdonát képezi, mert ellenkez esetben azt nem lehet lefoglalni.¹⁷

Amennyiben pedig az a szerencsés helyzet áll el , hogy az adott, más személy tulajdonát képez dolog mentes a foglalás alól, szintén nem vet dik fel az igényper kérdése, lehet sége.

A gyakorlati tapasztalatok alapján ennél a témánál is elmondható, hogsajnos el fordul, hogy a felek id húzási célra használják fel az igényper indításának lehet ségét. Ugyanúgy, ahogy a perek esetében is minden eszközt megragadnak azért, hogy az ket terhel fizetési kötelezettség alól - ha csak átmenetelig is - mentesüljenek. A vitában hozott döntéssel kapcsolatban minden lehetséges jogorvoslati lehet séget kimerítenek, sokszor egymással párhuzamosan is. Olyan határozatot is támadnak jogorvoslattal, amely ellen nincs helye jogorvoslatnak vagy kérelmük tartalma szerint nem bírálható el azon a címen.

Gyakran el fordul, hogy minden határid t elmulasztanak, és ennek ellenére próbálják igényüket érvényesíteni.

Álláspontom szerint ennek oka, hogy az emberek sokszor már csak akkor fordulnak a bírósághoz, akkor kezdenek az ügyükkel komolyabban foglalkozni, amikor a tartozás behajtása fenyegeti ket, a végrehajtó tett intézkedésesek a tartozás behajtása érdekében.

¹⁷Vht. 86. §

Természetesen itt sem lehet általánosítani, hiszen többségében azért azok a személyek élnek a fentebb vázolt lehet séggel, akik valóban jóhiszem ek és bizonyíthatóan saját dolgaikat akarják visszakapni.

Ahogy minden bírósági eljárásban ó legyen az peres vagy nemperes ó mindkét fél érdekét szem el tt kell tartani és nem szabad megengedni, hogy akár az egyik, akár a másik fél visszaéljen a helyzetével vagy a rendelkezésre álló jogi eszközökkel.

A végrehajtó is mindkét fél érdekeinek figyelembevételével köteles eljárni, hiszen nem a végrehajtást kér megbízottja, hanem egy olyan szakember, aki jogszabályok alapján jár el, feladatát, munkáját végzi.

Fontos, hogy a rendeltetésszer joggyakorlás, valamint a jóhiszem ség, tisztesség domináljon a végrehajtási eljárásban és a peres eljárásokban egyaránt. Hiszen a feleknek nem csupán jogai, hanem kötelezettségei is vannak.

Védeni kell a kívülálló, harmadik személyek jogait is. Az adós csak saját vagyonával felelhet a tartozásért, az esetlegesen más tulajdonában, de az birtokában lév vagyontárggyal viszont nem. Mivel a végrehajtónak nincs meg minden eszköze ahhoz, hogy mindent pontosan ellen rizni tudjon a tulajdonjog, birtokban tartás vonatkozásában. Ezért kellene azok a jogintézmények, amelyeket a harmadik személyek is igénybe tudnak venni jogaik érvényesítése érdekében.

De védeni kell a házastársak jogait is, így a házastársak vagyoni viszonyait szabályozó családjogi rendelkezéseket szintén figyelembe kell venni, hiszen a tartozásért nem felel s házastárs érdekeinek is érvényesülniük kell.

Úgy gondolom, ha az egyes végrehajtási eljárás során igénybe vehet jogintézmények illetékkötelesek lennének ó ahogyan a végrehajtási kifogással kapcsolatban már így van ó és költségkedvezményben csak szigorúan elbírált, indokolt esetben részesülhetnének a felek, akkor kevesebben vennék ket igénybe indokolatlanul, feltételek hiányában.

A feleknek saját ügyükkel kapcsolatban felel sségteljesebben kell eljárniuk és tisztában kellüniük az indokolatlan kérelmek jogkövetkezményeivel. Ehhezpedig a felek széleskör tájékoztatásán túlmen en arra is szükség van, hogy a špereskedési morálö és az emberek hozzáállása is változzon.

Ezt elérni nem könnyű feladat, mivel természetesen általában mind a végrehajtást kérő, mind pedig az adós, a kívülálló, de mégis érintett harmadik személyek a saját érdekeiket nézik, és figyelmen kívül hagyják a másik fél érdekeit. Ez pedig nehezíti a kompromisszum megkötésének lehetőségeit.

Ennek fő oka véleményem szerint az egymással szemben fennálló, sokszor nagyfokú bizalmatlanság, ami sok tényezőre visszavezethető. Például a végrehajtási eljárást megelőző kapcsolatokra vagy az bírósági eljárások folyamatban léteire is.

Vannak továbbá olyan tényezők is, amelyek tovább mélyítik a felek között legtöbbször egyébként is meglévő ellentéteket.

Van azonban egy lehetőség, ami változást hozhat a felek kapcsolatában: a bírósági közvetítés lehetősége.

Vannak azonban olyan ügyek, amelyek esetében bírósági közvetítésre nem kerülhet sor.

A végrehajtási perek és a bírósági közvetítési eljárás

A Közvetítési tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény (a továbbiakban Kvtv.) 2. §-a értelmében a közvetítés nem más, mint egy olyan sajátos megelőző vagy bírósági, illetve hatósági eljárás befejezését elősegítő egyeztető, konfliktuskezelő, vitarendező eljárás, amelynek célja a vitában érdekelt felek kölcsönös megegyezése alapján a vitában nem érintett, harmadik személy (közvetítő) bevonása mellett a felek közötti vita rendezésének megoldását tartalmazó írásbeli megállapodás létrehozása.

A mediációnak két formája van: egyik formája a polgári peres vagy nemperes eljárást megelőző közvetítés, a másik pedig a bírósági közvetítés. Bírósági közvetítésre csak és kizárólag abban az esetben kerülhet sor, ha peres vagy nemperes bírósági eljárás van a felek között folyamatban.

A bírósági közvetítésnek két formája közül az egyik az önkéntes, a másik pedig a kötelező mediáció.

Fontosnak tartom tisztázni, hogy kötelező mediáció esetében a feleket arra lehet kötelezni, hogy az első ülésen részt vegyenek, és a bírósági közvetítő tájékoztatását meghallgassák. Ezt ugyanis a felek általában félreértik.

A végrehajtási perek esetében nincs lehetőség bírósági közvetítést igénybe venni, azonban a nemperes végrehajtási eljárás esetén a lehetőség megvan erre.

Álláspontom szerint általában védhető, megalapozott indoka van annak, hogy bizonyos eljárások tekintetében miért nem lehet élni a bírósági közvetítés lehetőséggel. Gondoljunk csak például arra, hogy a feleknek mellérendelt pozícióban kell lenniük a közvetítési eljárásban, ami a közigazgatási perek esetében nem lenne szerencsés. Ott a határozatot hozó közigazgatási szerv és az ügyfél közötti viszonyban nem beszélhetünk mellérendeltségről.

Igényper esetén a felperes a harmadik személy, az alperes pedig a végrehajtást kéri. A kereseti kérelem pedig egy adott vagyontárgy foglalás alóli feloldására irányul. A vagyontárgyat a végrehajtó foglalta le a törvényben foglalt szabályok mentén, mérlegelési lehetőség nélkül.

Bírósági közvetítésre nyilván a peres felek között kerülhetne sor, azaz a harmadik személy és a végrehajtást kérő között. Attól, hogy az alperes elismerné a harmadik személy tulajdonjogát a bíróság bizonyítékok hiányában ő nem oldhatná fel azt a foglalás alól, tekintettel a jogszabályban foglaltakra is. Azonban nem látok kivételt abban, hogy például a végrehajtási perek közül a végrehajtás megszüntetése iránti perben bírósági közvetítésre kerüljön sor, hiszen ezesetben a kereseti kérelem jellegéből adódóan elvi és gyakorlati lehetőség is van a felek közötti megegyezésnek.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Könyvek

1. Király Lilla: Bírósági végrehajtás Magyarországon és az Európai Unióban. Pécs, 2015.
2. Kengyel Miklós: Magyar Polgári Eljárásjog. Hetedik, átdolgozott kiadás. Budapest, Osiris Kiadó, 2005.
3. Vida István: A bírósági végrehajtás. In Németh János-Kis Daisy (szerk.): A bírósági végrehajtás magyarázata. A bírósági nemperes eljárások magyarázata. 3. kötet, Budapest, 2004.
4. Nagykommentár a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez. Szerkesztette: Kiss Daisy / Németh János,
5. Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez. Bíró Noémi / Gyekiczky Tamás / Kapa Mátyás / Nadas György / Rab Henriett / Zoltán Hunor / Zoltán Levente

Jogszabályok

1. A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
2. A Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény
3. A Bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény

Bírósági határozatok, döntések

1. BH1984.454
2. BH1990.106
3. BH1992. 398.
4. BH2013. 274.
5. BDT2002. 690.